

Ceol na nSliocht

SLÚAIS

An Chrannóg
Sraith na Corcra
Doire Beaga

Leat. Líne

- 9 14 **PAÍMÉAD** : clós nó **SARRÓD** beas buailte ar teac.
- 9 16 **SRUAD** : imeall, ciuñais ; taob iomaire de gnát ; an cúir den iomaire a caitear isteaic os cionn na sgiollán. **An SRUAD DÚNTA** : an talaím san baint ; **An SRUAD OSCAILTE**, sé sin go bfuil an leat eile curta isteaic ar an iomaire.
- 9 18 **CÚTRAÓ** : an talaím nó an rud a bíos ar cúl rud eile ; background.
- 10 3 **CAISÍNEAC** : cineál siorrtaic feamuinne fásas ar uaictar cladaic ; tá sé cosúil le carraigín.
- 10 3 **CUISLE** : bealaic caol uisge, é níos doimne ná an áit timpeall air. Má coimnißeann tú an báid ar an gcuisle ní buailfid sí (talaím). Tá cuisle sa gcrompán.
- 10 16 **CAIDÉISEACHT** : fiosaic. “ Níor casaó don duine ariam orm éo caidéiseac leis ” : as cur ceisteanna fá gnó daoine eile. “ Níor cuiread caidéis ar bit air ” : níor bac éinne leis. Níor cuiread don ceist air.
- 10 23 **LAS-PORTAC** : áit a mbeifí taréis móin a baint.
- 11 2 **SALAR TRUAŞA** : salar a tásas ar beitridic cois cladaic de barr droc-talaím. Slánú nó malraio cimín an leigeas air.
- 11 3 **SLÁNÚ** : malraio áite nó aeir. “ Cúir sé na beitridic ar slánú ” : cúir sé ar cimín eile iad. “ Is géar a teastuigeas slánú uait ” : tá malraio aeir as teastáil uait.

Leat. Líne

- 11 24 **CRANN SMOLA** : mí-áð, léan. “ Nað orm a bí an crann smola ? ”
- 14 28 **ḠAINEAMḠ ḠRIUDÁIN** : ḠaineamḠ Ḡeal doimhar a faigtear ar élaðaig fiaðáine ; bíonn a lán mion-tsliosáin fairreḡe agus faoðaim beaḡa tríð.
- 15 15 **ḠOÐAC** : mí-śásta, stuacað. Uð beað ag speacaíl le linn a bleáḡan ðearfa ḡo mbeað sí Ḡoðac.
- 15 23 **FIODARLUASAC** : ḡan intinn sócair a beit ag duine ; duine ðaḡas ar máltraio aighe ḡo héaḡa ; ḡuaḡac.
- 16 4 **AS A LÚÐRACA** : ruð nó inneall a baint ó céile. “ Rinne sé ðit-lúðrað ar an nḡluaisteán.” Bíonn ar élogaðóir clog a baint as a lúðraca cun é ðeisiú. Ruð a cur as alt nó as ionað. **LÚÐ** : an áit ina socruigean ruð isteað i ruð eile ; ‘ leaba ’ nó socket.
- 16 12 **ḠRONN** : ruð a beit árduiḡte ina lár. Bíonn Ḡronn ar éat nuair a ðaḡas maðað straim-séarda ina ḡoire.
- 18 1 **RIAN A ÉOÐAC** : a cosúlaçt a beit air ḡo bfaḡann sé cotú maít. “ Tá rian ðo éoðac ort, slán a beas tú. Tá ðeirḡe an éaor éaortaimn in ðo ḡruaio.”
- 18 22 **RIBÍN RÉIÐ** : duine a bfuil sé éaḡa réiðteað leis, obair a beað éaḡa ar a ðéanam. **ribín** : clár áirite i mbáð a mbíonn an snáç ar a fað ann. Mara mbeað an snáç ar fað an élaír beað sé ðeacair é ḡearrað.
- 19 8 **LEIḡEAN ASTA** : eirḡe as beitróig nó ruð. “ Bíð cearca francaða (turcaite) aḡainn aç leiḡeamar asta. Ua ðoilig a ðotóḡail.”
- 19 14 **speirpe** : ḡortócaio, millfio. Na cosa ḡearrað sa speir. ðéantaí le beitróig tiarnaí talman faðó é, ‘ houghing.’

Leat. líne

- 22 12 **BAINFEAR AS ÁR ZCLEACHTA MUIO** : sinn as plé le saol nac raib don cleachta agaimn air.
- 26 16 **AS ZEARÚ AR A MAIDÍ** : as luatao le pé ní bí sí a déanam. “Nar eirig Seán as an obair pós?” “Déamán baol air. As zearú ar a maidí atá sé.”
- 27 22 **ZERR-ZIUNAC** : ocras a beit ar duine (páiste go hiondual) i scoimniúde. “Tá an zerr-zhunac i mbolz an zasuir sin dá mbeao an saol as caimc.” Eating diabetes.
- 32 24 **TUIRSE SAOZAIL** : duine nó ruo a cráofao tú ; “ní facas don tuirse saoil ariam ac é.” ‘Bore.’
- 35 18 **DPIAFRUIZ DÍOT** : Da maic le fios fáil an ?
- 36 6 **MEAC-AITHE** : cineál aithe ; laz-aithe. “Tá meac-aithe agam ar an bpear sin.”
- 37 5 **BA CEANNAÉ LEO** : bí sé ar intinn acu go láidir. Ní baintear ferom as ac nuair a bios éigean i zceist, m. s., ba ceannaé leis an doras a brúzao isteaé orm.
- 37 6 **I ZCEANNAÉAS (AZ C.) AR A CÉILE** : zan iao as zéilleao dá céile, as sáruióct. As tabairt focal ar focal dá céile. “Dún do beal ! Cé air a mbeicéa i zceannaéas ?”
- 37 15 **PÓCAÍ AN ZUNNA MÓIR** : an cineál pócaí bios ar treamsar maruióde ; tugtar ‘pócaí na leisce,’ freisin, ortu.
- 37 23 **CÚL LE CINE** : duine zan meas aige air féin, ar a muintir, ná ar a tír.
- 38 23 **SPAÐAR** : taom, taod uilc. “Duaíl spaðar é agus is beas nar márbuig sé mé.” “Nac spaðarca an duine é ?”

Leat. Líne

- 39 13 **cuideáin** : STRAINSÉARDA. Ní baintear fearom as de ḡnác ac maidir le beirtóig nó éantait.
- 43 1 **bannraça** : pionnaí nó áit coimneála le haḡaíó caoraç.
- 43 9 **siúite** : TROIÐ, clampar ; daoine aḡ sciollað nó aḡ bearrtóireact ar a céile. “Aḡ troið is aḡ siúite a çait an dream sin a saol.”
- 44 4 **ar meirbliú** : ‘marb,’ marbánta. “Tá a ḡiaçán ar meirbliú leis an nḡe” : aḡ sileað síos. “Leis do lám ar meirbliú.”
- 48 6 **croð préacáin** : cineál blát tige, geranium.
- 49 18 **Cannon Dall** : stail çáilíuil a bí aḡ fear de muintir Tuatail i ḡceanntar uaçtar áro, ceann de sean-cineál Conamara.
- 51 3 **breit ar a n-aiçnéala** : dá bfeadóirís an ruð a bí déanta a leigear nó marḡað beað déanta a briseað. “Dá mbeinn ço ciallmar an uair úð is atáim anois ní déanrainn é.”
- 52 24 **ḡioçað** : a baint, a statað. “Ná bí aḡ ḡioçað na mblát.”
- 53 1 **rupa** : meall órnáideac, lása ḡo hionduat, frill.
- 53 24 **uball na haiçne** : an t-uball a bí crosta ar áðam aḡus ar éað ; duine nac bfeadópa out ma ḡoire le oic ; duine a baimpeað alp asat.
- 53 25 **ḡuè** : loçt, breitiúnas. Cf. ḡu. “Is aisteac an duine é, ní aḡ tabairt ḡ. air é.”
- 55 14 **arúntí** : bealaig beaḡa aisteaca. “Ná tabair áiro ar bit air. Sin arúntí atá air.”
- 55 21 **ar ḡaç do ḡoça** : tú beit aireac i otaoð an ruð aóéarfa ionnus nac bfeadópaí brabaç a baint de do çaint. ‘Guarded.’
- 55 25 **’un uaire móire** : uair : troið. “Çuadar ’un uaire móire” : çárla troið nó aigheas eao-torra.

Leat. Líne

- 55 27 **caitm** : imníde, gan suim a cur i ruid nó beic gan beann air.
- 56 26 **treasnáil** : as cur in agharó tuine, as sáruióct air.
- 58 17 **smál** : mí-áó ; tuidacán. “Tuit smál ar na gais.”
- 58 20 **forás** : biseac, maiteas, áó, rac. “Ní óeanparó an beitróeac lá foráis coice” : Ní óeanparó sé don maic.
- 59 15 **bróigin** : an áic atá ar an láige le do cos a cur cun an láige a brúgáó síos sa cré.
- 60 7 **spreabracá** : ‘róid’ i gcúrsaí curadóireacta.
- 60 12 **cur bréige** : an talam a cur ac gan síol a cur ann. Déantar é le talam sléibe an céad bliain.
- 60 15 **bráóán** : clúdac beag sneacta, báistige, ceo, seaca. “Ói bráóán seaca ann ar maoin” . “Cur sé bráóán gaimh ar an tsráó.”
- 60 16 **ain-eolaió** : tuine gan eolas ar pé ruid a beaó fá óiospóireact. Tuine gan taitige.
- 60 25 **teine ghráa** : uactar na talmán a baint agus é óógáó agus an luaitreamán a cur mar leasú ar an talam. Nós é gnióó óióbáil mór don talam.
- 60 25 **ait-leasú** : an dara leasú nó leasú bisig.
- 61 9 **cléicín** : cnám beag atá i mbéal an foile a lúbas istead.
- 62 13 **buisíne** : aimsir breag émeálta, tuine réró, ruid a beaó éasga ar a óeanam.
- 62 19 **píniúil** : fonn nó flog oibre beic ar tuine, fonn out ar agharó sa saol.
- 62 21 **coinneal** : solus nó loinnir i súil tuine nó ainmí le teann uile.
- 62 25 **múta** : móta : balla créapóige nó sgraitéaca.

leat. líne

76 9 cailleac : seomra nó áit leapan a bíos amac as cistin tige. Tugtar ‘cailleac’ freisin ar an súgán iocthair bíos le taob tige leis na súgáin mullaiḡ a ceangal de.

76 26 ar a ceathrú luict (recte luict) : luac an ceathrú luict a páiḡe.

77 27 tiaráil : trioblóid, anró. “Fuaireas tiaráil mór as iarraíó an rothar a tiomáint in aḡaíó na ḡaoiḡe.”

78 2 oilbéas : droc-rún, olcas. Deitíóeac a béarfaó fút déarfa ḡo raib sé oilbéasac. Deitíóeac fíor-oilbéasac seáó leomán ac níó oilbéas ar bit i ḡcomín.

78 27 bórac : cúbac, ḡarḡa ó céile. Duine a mbíonn a ḡlúime i bfaó ó céile bíonn siubal bórac aige ; bandy-legged.

80 4 maistín : trí nó ceathair de cóimlíni tuige fíḡte ar a céile le píopa a déarḡaó. Béarfa maistín, freisin, ar páiste mí-múinte. “Sin é an maistín a dteastuigeann an maíóe uairó.”

80 4 caibéidín : poll nó áit beas sa mballa in aice an teinteáin leis an bpíopa is mion-rudaí eile a leaḡann isteaó ann.

80 13 as ceasaóct ar óia : as ḡearán Dé. Leis an oíúitac is ḡnáḡaige é a úsáó sa ḡcás seo. “Is beas bainne aḡá as an mbó, ní as c. ar óia é.”

81 24 pointeáilte : ḡlan, píocúil, córac, ‘spruce.’

81 29 ḡo veire : an uair véireannaó. “Tá sé mí ó connaic mé Seán ḡo veire.”

83 6 cóir : flaitiúil, mór-croíóeac. Duine a roinnfeáó a cúio leat.

83 18 ḡearraó ocrais : confaó ocrais ; ocrais mór.

leat. líne

- 84 3 **SÉANAS** : spás nó bearna roir na cláir-φιαcla.
 “Tá séanas ann.”
- 84 11 **AS DUL I NGHALTA** : ar buile ; as dul ó smaect.
- 85 5 **COL** : déistean. Beath col asat le duine nó ruo a beath salaé nó ar a mbeath droc-bolaó.
- 85 23 **CRÉAPÓS A BRUIÉ I MBÁCÚS** : ceann de na seip-teanna le meirg a baint de bácús nua.
- 85 25 **BIONDA** : díceall. “Tá sé ar a bionda na laete seo” : as obair go díceallaé.
- 86 2 **COIGEAL I LÁIMH ÓINSIGE** : oirnis nó ruo a tabhairt do duine nac mbeath fios aige le n-a úsáto.
- 86 7 **LEAT-CEANN** : macsamail nó ceann de cúpla.
 “Tá an bhrós éle asam ac nil fios asam sa domhan cá mbeath a leat-ceann.”
- 87 4 **AN DRAOI** : go leor leor.
- 87 7 **IN DO CÁIT** : in do baileabair ; i sámh.
- 90 5 **BREAḡSAC** : beoḡa, bíoḡgúil ; alert.
- 90 6 **ÁMHAILEACT** : cleasuioct, dānuioct, mí-stáideac, as méirinteact ar neite nac mbaineann duit.
 “Éist leis an rotar sin ! Ní facas don diabailín ariam co hámhailleac leat.”
- 90 10 **CRUCA** : díonaacán ar mārde telegrafa (insulator).
- 91 5 **DÚNÁRUSAÉT** : rúndaéct, gan fios do gno inseact do duine ar bit ; beic dorca ar ḡaome ; úir, dúsmánta.
- 91 11 **DÁ DTAḡAḡO AN A TÍR FÉIN** : dá mbeath a tír féin i mbaol ; dá ndéantaí i ionsuige.
- 91 19 **AN-MAIDIN** : an-moc. “Eirigeann sé san an-maidin.”
- 93 23 **ÁDAR** : dreas, tamall. Cp. eadarsuē.
- 94 16 **CUILTEAC** : gruaḡ nac mbeath cíorta beath sí cuilteac, dishevelled ; **cuilteac**, caora beas suarac ḡiobac.

Leat. Líne

- 94 19 ΔḠ BRUḠAḠ AR AN DOICEALL : ΔḠ TABAIRT CUAIRT
AR DUINE NAḠ MBEAḠ ΔON FÁILTE ΔIGE ROMAT ;
intruding.
- 97 11 FLEASḠÁNAC : FEAR ÓḠ LÚTMAR.
- 97 24 Ó ÉAINIC INTI : Ó RINNE BEAN OI ; Ó OΨÁS SÍ SUAS
INNA BEAN.
- 97 27 STUITNEAC : STUITNE NÓ STOITNE : OΛAOI. AR
CÓ-CIALL LE 'CUITTEAC.' OÁ MBEAḠ ASAL ΔḠ ITE
FÉIR AS COCA OÉARFÁ ḠO RAIḠ SÉ ΔḠ STUITNEAḠ
AS AN ḠCOCA.
- 98 23 BARAINN A CÚR AIR FÉIN : ḠREIM A BHEIT AIR
FÉIN ; A BHEIT NÍOS CÚRAMAIGE ; É FÉIN FEABSA ;
DUL I MBUN AN TSAOIL ; EIRḠE AS OICEILLE.
FÉAC, FREISM, 67. 23.
- 99 8 TONN-AOIS : AOIS MÁIT ; MEÁN-AOIS : "TÁ TONN-
AOIS ΔḠ AN MBÓ SIN."
- 99 17 ΔḠ DUL 'UN COINḠIḠIS AR A CÉITE : A ḠCAROḠAS
OÁ CÉITE BEIT ΔḠ LAḠOÚ.
- 99 20 ÉAN CUAICE : ΔON DUINE CLAIMNE AMÁIN.
- 101 11 IS TÚ ΔDUḠAIRT IS NÍ HÉ OIA : NÍ OO RÉIR MAR IS
MIAN LEATSA A OÉANΨAS OIA. "Man proposes
but God disposes."
- 101 13 O'ORDUIḠ CINNIRE CONḠNAM : CUIOIGEANN OIA LEIS
AN TÉ A ḠNÍOS A OICEALL.
- 102 4 MAICÍNÍ : ΔINM TARCUIISNEAC AR MUINTIR CÁNUIS.
- 102 10 SÁIḠTEÁN : FOḠA NÓ FOCAI ḠÉAR.
- 102 12 BÓITÉAZAR : Oeis, seans, caoi, fáill.
- 103 13 FUAR-CAOINEACÁN : CAOINEAḠ NAḠ Ó CROIḠE. TUG-
TAR 'CAOINEACÁN ḠAḠAIR' AIR FREISM.
- 105 28 CEANN-EASNA : AN CÚRO ḠLAS DE BHEOÍN BAILE.
OÉANTAR CULTACA ÉAḠAIG DE ; OÉANTAR BÁINÍNÍ
DEN CÚRO BÁN.
- 106 11 AC A OTAḠA : NUAIR A CIOΨAS.

Leat. líne

- 106 14 **bainfean a úire** : slánfar é cun an ola bréidín
a baint as.
- 106 15 **sean-máistir** (máistir) : maoltaán ; sean-fual.
- 106 26 **fiacail a bualaó air** : gan taca a rá i tacaó
an sgeil ; rún a déanamh de.
- 108 1 **cuireadh na miotáin air** : boctuijsadh é. Daoine
nao mbíod i n-oon bróga a ceannac gníois
miotáin (stocáí gan bonn) i gcóir na gcos. Da
comarta boctanaís iad.
- 108 4 **sgeal cáilleac an uabáis** : sgeal an-bátae
gan mórán ábair.
- 108 22 **sabt** : buille, iarrat, enag.
- 109 8 **níor braitheadar acu é** : ní dearna siad a
nuime péim de ; ní raib an t-ómós acu dó a
bead dá mba duine lágac é.
- 109 11 **as caiteamh droc-éann leo** : as tabairt droc-
íoe dóib ; borb leo ; dian ortu.
- 110 5 **slat mára** : lorga cabarlaije. Dóigtear iad
le ceilp a déanamh.
- 110 10 **as caiteamh dačanna** : dačanna as teact is as
imteact ; as átrú dačanna.
- 110 24 **drugall** : mí-ponn. Bíonn drugall ar duine
eirje go móc maidin seaca.
- 110 29 **a tabairt isteaó** : a déanamh in imteact beagán
ama ; make up for lost time.
- 111 1 **cat is dá ionbail** : obair do-déanta ; saisje
mór.
- 111 29 **caitpe mise leagan leis** : račató sé cruató
liomsa nó
- 112 28 **bubarún** : pleróce ; duine gan gus ; duine gan
beočas ná croíde.
- 113 23 **gEAR ar an nGaoit** : as dul díreac in ašaró na
gaoite, beagnaó, agus na seolta rište nó
lomta go maít.

Leat. Line

- 113 24 **AS coinneáil na talimán :** as ḡLUAISEAC̄T ḡAR
 DON ÉLADAC̄ ; hugging the coast.
- 113 27 **SḡADÁN CAOC̄ :** uisge agus salann mar annlann
 leis an bhFATA A TOMAḶ ANN.
- 114 27 **bleiteac̄ :** òuine ar mian leis a neart a imirt
 ar òaoime is laige ná é féin ; a bully.
- 115 12 **túirne máire :** bualaḶ maic̄.
- 115 28 **boimbitéad :** fear mór raímar. TUGTAR PREISIN
 É AR òuine pusaḶ postúil.
- 116 6 **rinne a súite ḡloime** nó rinne ḡloime dá súite :
 seas an t-amARC ina súite.
- 116 24 **páttall :** ḡéim, éadóil tar éis lá foḶlaereac̄ta,
 an fíadac̄ nó pé ruḶ a márbóctá le ḡumna,
 le coin nó maḶraḶ.
- 117 18 **roiseac̄ :** ḡarḶ ; sḡéiteac̄ ; frayed. Óá mbeaḶ
 bean as sḡaoileac̄ sean-stoca amaḶ beaḶ sí á
 roiseac̄.
- 118 19 **ḡan cuiste dreoilín :** beic̄ an-las̄ de bharr tinnis
 nó sḡannraḶ.
- 118 19 **Ḷac̄ na n-ub̄ laḶan :** òroc̄-Ḷac̄ ; òuine beic̄ mí-
 líteac̄.
- 119 2 **laḶar ḡléasa :** oirnis beas̄ a bíos as luḶt ceoil
 leis an nóta ceart a baint amaḶ ; tuning fork.
- 119 4 **ball acra :** ball nó ḡoireas nó oirnis.
- 121 23 **cúl le raḶ :** òuine òiomáoin ḡan aon maic̄teas.
- 121 24 **ioḶtar tíre :** an éurḶ is boic̄te den tír. Òuine
 as ioḶtar tíre : òuine nac̄ fíos cárb' as é.
- 122 11 **slabctá :** ḡan beic̄ teann-riḡte. Nuair tósuiḡeas
 an ḡaoc̄ as imteac̄t as peil nó as lámhán roḶair
 veirtear ḡo mbíonn sé nó sí as slabcaḶ. Óá
 mbeaḶ òuine nó beic̄róeac̄ an-tanarḶe tar éis
 taom tinnis déarfá ḡo raib̄ sé sḡluthiḡte :
 caol, seang ; emaciated.

leat. líne

- 122 25 **AR AN ÚPARAOIR ZÉAR** : ar fán ; go boct ; le fán an tsaogail.
- 123 1 **BASLAĆ** : o' ašarò a niže go veipread ; “ fan, beađ leat ać a mbuailead baslać orm fém.”
- 123 22 **DAITZÍNTEAĆT** : cleasuioct o'ponn mioscas a úéanam ; ‘blackguarding.’
- 123 27 **MÁITREAĆ** : máčair ainmí ; na cloca móra a cuirtear in ioc̄tar claoe. “ Go mba slán a máitreac̄,” aóearpá nuair beiteá tar éis deoć bainne ól i úteać comarsan.
- 123 27 **AN TAE BEAZ** : tae go luać sa tráctóna, tamall tar éis an dinnéir.
- 124 17 **AN TÍR MUMNEAĆ** : Condae an Cláir sa cás seo.
- 125 25 **FEIC** : rađarc aisteac̄ nó salać. “ Niž t'eadan, is uaćbásac̄ an feic tú.”
- 126 3 **ZREIM AN ŽIRPÉŦŦ** : žan don áit šeasta a beit aš duine a mbeipí sa tóir air. Žreim annseo is žreim annsiúo ašus žan beit cimnte de sin fém.
- 126 14 **TEANNAŦ AR A CÚL NÁ AR A AŠAŦŦ** : žan deis aize dul ar ašarò ná ar žcúl. Žan cosaint roime ná ma ŦiaŦŦ.
- 130 8 **LEIS (RIS)** : noct ; le peiceal.
- 130 21 **AŠ SNAOMAŦ** : aš žiosžán ; urlár nua nó brōža nua, bíonn žiosžán acu ; cnám a brisipí ašus a veiseoćtaí dearpái go raib sé aš snaomaŦ nuair a beađ sé aš teaćt ar a šean-rioct.
- 133 20 **SOIŽEAS** : oblažaro ; ruo a úéanam do duine.
- 133 29 **MEAĆ-ŦUAIRIM** : tuairim nać mbeađ cruinn ; hazy idea.
- 134 9 **AŠ TEAĆT AR A NÁDÚR** : aš teaćt cum na náite inar rugađ é, nó aš teaćt i seib a cirt fém ać-uair.
- 134 12 **EAITA** : sžataí éan.

leat. líne

134 21 bólaí : bealaíḡ, ceanntar, comarsanaót.

140 17 cuaéta : itte. Nuair a bíos leanó teannta isteaó le uót a mátar bíonn sé cuaéta suas léi. Cuaéta san éadaó leapan : fillte, mar déarfá, san éadaó.

141 11 cuitéinead : tóime ḡan máit. Tugtar ‘cuitéinead’ ar spiaóóir preisin.

141 20 déantas maiteasa : fíriúlaót ; fonn oibre ; fonn dul ar aḡaró sa saol.

141 23 troiḡseolta : éadrom ar cois. “ Naó troiḡseolta uaiti siubal ? ”

142 11 cluice cor : cluice tó óaóme óḡa ; cineál rounders.

143 8 caíteam aḡ dul sna blianta : na blianta beit á ḡcaíteam.

143 15 ḡrios nime : caillíint an-mór ; irreparable.

145 4 sḡeadaó : buailfeadó nó tḡáḡfeadó marc air. An spota bán a bíos i ḡclár éadaim beitroḡs sin sḡeadó. Dulán sḡeadaó.

145 4 dá ḡcuirteá cúise : troitó a cúir air, nó cur isteaó air.

145 25 an-ḡortlann : pianós ; tḡoc-íoe.

146 13 cúl mo cáinte : ní bíonn iomarca le rá aḡam. “ Bíonn iomarca tḡe cúl a cáinte leis i ḡcom-nuóe.”

146 21 leatár : ciall ; míniú.

147 8 ionnmasaó : tuḡseannaó, ciallmár, ḡlic.

147 12 smíocáó : a bḡriseadó beaḡ ; a bualaó.

147 16 ní taise le é : tá mar an ḡcéanna.

147 25 abarta : tráctúil nó cliste taparó i ḡcomráó.

148 2 tonnóca : cuirfeá fút ; sócroca síos.

148 5 bláctmár : séim, réró, mín ; ‘ nice.’

leat. líne

- 149 1 **CÁSÍÑAR** : suim a beic aḡar i ruo nó truaḡ beic aḡar oó nó imní beic ort faoi.
- 150 19 **AN-BÁTAÓ** : fuadar ; fústar ; corruige.
- 151 15 **SPAIRTEAC** : móim a fástar ar portac ; móim ḡan maic.
- 152 3 **IS MAIC AN AḡAIÓ CÚ** : tá tuillte ḡo maic aḡar.
- 152 8 **ACFUINN ḡRINN** : beic ábalta ḡreann a déanam aḡus ḡreann a déanfaó daoime eile fúc a fulaimḡ.
- 152 13 **SÍBÍN** : aḡ díol poitín ; an teac ina noioltar é.
- 152 13 **CAOLAÓDÓIREAC** : aḡ déanam cliaó, ciseán, etc., de slata.
- 152 14 **CNÁMAÓDÓIREAC** : cnáma nó ailt a beaó' as aic nó as ionaó a cur ina n-ionaó féim arís.
- 152 15 **TOSUIḡTE** : bonn brós ; aḡ cur suas tosuiḡte : half-soling.
- 153 12 **ḡRAIÓP** : 'srón' báio ; srón mór.
- 153 19 **MÚILLÍOCT** : ón bfoal 'múille' ; obair trom ; aḡ sḡlábuioct.
- 154 3 **CEACRAIMA** : ḡalar a cigeas ar beicríois óḡa ; black leg.
- 154 18 **ḡOIM A AIRE É** : cuir ruo éigin ar a aireacas é. Cumníḡ sé air féim in am.
- 155 9 **Aḡ CRUCÚ AIR** : aḡ tabairt fianaise ina aḡaio.
- 155 11 **MAC SOIPÍN** : duine suaraó ; 'upstart.'
- 157 5 **RÍ-FÓD** : an fóo a baintear istic le taob an portais. Is ḡnátaó leis a beic níos mó ná na fóo eile ar an tsraic sin.
- 159 15 **ḡARRÓA** : páinne bios tairt ar an nḡealaic. Tuar báistige is ḡairbósin é.
- 160 9 **TÉAO CEACRÚN** : téao a cuirtear amac as veire an báio le n-a feisteao sa ḡcalaó.
- 161 20 **POḡANNA POISÍOE** : buillí beaḡa ḡan brí ; a feint.

leat. líne

- 164 22 **CRUZA** : pionna i ḡcúrsaí iomraíma; thole pin.
- 164 24 **AS FAÍÖTEÁIL** : as casaö ruo cart san aer os cionn do éinn; brandishing.
- 165 3 **DEARḡLAÖC** : cineál caonaḡs fásas ar íoetar portaiḡ éadoinne; spurge.
- 166 11 **ḡIÖDAM** : deifir.
- 170 4 **IONRÁSTA** : feilúnaö. “níl sé ionrásta aḡat do ceann a cur amaö, tá sé as báistiḡ öo trom sin.”
- 170 27 **ḡUIRSIḡ MUIÖ LEIS** : bíomar leis ḡo raöamar tuirseöc.
- 171 8 **ḡEALL** : báö beas iomraíma; coite nó punt.
- 171 23 **RIONNḡA** : ḡearraö, báíöte nó döiḡte isteac; engraved.
- 171 28 **MAIÖM** : tonn briste.
- 172 11 **STOIRM FḡRANCAÖ** : ḡála uaöbásac.
- 172 15 **PÍLÍ CAIT** : cat móR fireann.
- 173 3 **TAE COSNOÖT** : tae ḡan éinni leis.
- 173 6 **FÖD COISE** : föd leat-döiḡte a béarfá leat le solus a öéanaíu öuit sa dorcaöas.
- 174 1 **AR BUAIÖ** : i ḡceann báö. An öuine is ḡoire bíos do ceann an báö as iomraíma ar buaiö a bíos sé.
- 174 1 **PÖLL ḡOSUIḡ** : an áit roir ceann an báö agus an crann.
- 174 4 **MUIḡÁN** : carraḡs a mbíonn an cúö is mó öi fá uisḡe.
- 174 9 **CORCÁIL** : barraö nó öcum a öingtear isteac sna ḡḡaireanna roir na cláir leis an mbáö a öéanaíu dönaöc.
- 174 11 **ROIḡIḡ (ROIḡLEIC)** : clár ar öorö báö fán maíöe ráíma öun craiceann nó aömaö an báö a öoinneál ö caiteam.
- 174 11 **SEASRÁLAÖA** : suiöeacáin i mbáö iomraíma.

leat. líne

174 25 **croctnú** (croctnaige) : ruo a tabairt pá deara.

176 20 **spiac ón spéir** : sgeala a tíocead an-tobann ort ; 'a bolt from the blue.'

176 27 **cart gan cleite comráda** : i scrudócas gan ábar cainte éigin. "Tá mé cart gan rotar."

176 28 **sgeal an gáimna buíde** : sgeal an-fada ; sgeal gan tús ná deire.

178 1 **rocálaic** : sórt 'féar' pairrge a tagas i dtír ar aimsir garb. Meirilsgeán a tugtar air nuair a bíos sé ag fás amuig ar an domhán.

178 14 **ealaúain (dearg)** : caodáil ; amadóntuioct ; capers.

178 14 **mearbail** : sórt sgeál nó loimhir a bíos ar an bpairrge ; solus fosparaic.

178 17 **soigean** : radarc iongantac nea-ghnátac ; a phenomenon.

178 20 **cluíce** : go leor éisg le céile sa bpairrge ; a shoal.

180 3 **teact le iomraim** : na buillí iomraim a déanam ar có-tráic. Tar le céim : bí ar có-céim siubail liom.

180 13 **fan a'd (agat)** : déan go réir ; laguis ar an iomraim (téarma bárdóireacta).

180 19 **ádbar** : an áit nó butal ina mbíonn an maroe ráimh socruigte ar bord an báir ; an spás roir an dá cruga.

181 17 a **criogaó** : a cur as moctú ; a marbú ; criog-buille : a K. O.

181 25 **leat-tarraingt** : siubal bacac a beit ag tuime. Bíonn leat-tarraingt i ndaoime a mbíonn na sgoilteaca (daca) ortu.

183 22 **sgeallóga** : píosaí gearraí de maroe, de turnap, le sgin nó tuag.

184 9 **láinear** : téad i mbád leis na seolta a oibríú.

leat. líne

- 184 10 **ḡRIFÉAD** : ANCOIRE BEAS ÉEITRE LAḠAR.
- 184 13 **STOC** : AIT LE BRÉTOÍN A RAÍRÚ NÓ A TÍUGÉAN.
- 185 11 **BEARGÚN** : SÓRT blouse.
- 188 11 **CRUIMNEASḠ** : CEANGAL A CUIRTEAR AR ĆOSA AINNÍ
cun é coinneál ó léimniḡ TAR ĆLARḠTEACA.
- 189 13 **ĆIOMAINC** : BIAḠ, ETC., A ḠIÚLTÚ ḠO LÁTOIR, AC
ĆAITPEAD AN ḠIÚLTAC ‘ĆEAMÁN’ A RÁ SUL A
n-ABRAD AN TÉ BEAD AS TAIRḠSINT AN BÍḠ “NÁ
TIOMAIN É.” m.s. p. le S. “teann istead
is ól cupán tae.” S: “ní teannpao;
ĆEAMÁN É.” p. “NÁ TIOMAIN É.”
- 189 16 **ADHÁIL A BAINC AS** : CEIST A ĆUR ḠO STUAMḠA NÓ
ḠO NEA-ḠÍREAC AR ḠUINE ḠFONN É DO LEIḠEAN A
RÚM LEAT; TO SOUND.
- 189 24 **AS ḠÉANAM ḠÓIḠ ḠÁ MBARÚIL** : AS ḠÉANAM
DEMHIN ḠÁ NḠÓĆAS; AS CEAPAD ḠUR DO RÉIR
MAR CEAPADAR A ĆÁRLÓĆAD NEITE.
- 190 2 **ANN A BAINTEAR MÓIN ḠÓ** : BÍONN SÉ ANN ḠO RÍ-
MNIC. ḠUINE A BEAD AR CUAIRT ḠO MNIC AS
AN TÉ LE N-A MBEAD SÉ ḠEALLTA LE PÓSAḠ
ḠÉARPAÍ: “IS ANN (SA TEAC SIN) A BAINTEAR
MÓIN ḠÓ.”
- 191 6 **BÉINNEAC** : FEAR MÓR ÁRD.
- 191 7 **PLÍOMA** : FEAR MÓR TOIRTÚIL.
- 192 21 **CAITPE SÍ AN RUAIS** : ḠEOBPARḠ SÍ BISEAC ÓN
RUAIS (TAOM).
- 192 28 **NÍ BRÍ É** : NÍ PÍÚ TRÁĆT AIR.
- 193 3 **BOIMBÉAL** : AN MARĆE ANALL TOIR ḠAC CÚPLA ĆE
NA RATAÍ (PRATAĆA). I ḠTEAC LE N-A ḠCOINNEÁL
TEANN LÁTOIR.
- 198 8 **IDIR ĆAMÁIN** : I ḠCEIST; PÁ ḠÍOSPÓIREACĆ.
- 200 6 **PANNRAIS** : OLC A BEIT IN DO ĆROĆE DO ḠUINE.
- 202 5 **AS BRUḠAD TEANNḠÁIS** : AS CUR CARADÁIS IN IÚL.
- 202 13 **BAICÍN** : BACAĆ BEAS; SUARACÁN.

Leat. Líne

- 203 6 **FAILPÉAN** : súdairé ; duine bíos as sodar i
nóidatò daoine eile u'fonn tairbe a fáil dó
féin ; a hanger-on ; a time-server.
- 203 7 **Robinson** : gníomáire nó at-máistir a bí as
tiarna talman daró ainm Berridge.
- 203 7 **Fenton** : fear próiseála a bí ar an gCeatrú Rua
aimsir Connrad na Talman.
- 203 29 **CAMÁN LUAITHE** : camán, fire iron ; duine díomáoin
nác scorruigeann ón teine.
- 205 7 **FEIDHEARTA** : boctuisíte, bánuisíte.
- 205 17 **FEARBAÍ** : baill, spotáí ar an gCraiceann.
- 208 10 **IN ADARC AN CÚCAILL** : an cúit is caoile de
gléas (mála) iasgáireácta a cuirtear in adainn
le breit ar iasg : i sáinn ; i u'trioblóit.
- 209 3 **CEAS** : dá mbeadó an iomarca de biaó ceasúil
(luscious) itte agat beadó ceas ort ; satiated.
- 209 11 **PORCAN** : go leor bró nó tiúge.
- 209 25 **GIÚNACÁN** : pionnadó las nó clúm mín ; giúnacán
a bíos ar duine ós nuair éosuigeas féasós
as teadct air.
- 210 26 **CÓINIÚITE** : éadac a mbeadó sibíní beaga air (nap).
- 211 13 **BANACAS TIÚGE** : cúrsaí baineas le obair tiúge.
- 212 18 **OBAIR ZAN SOS ZAN SZÍC AN INCINN MIAOL ZAN
BRI** : is baol go b'áspad duine suas go dall-
intinneac mara mbeadó caiteam aimsire de
éineát éigin aige ó am go ham ; 'all work and
no play makes Jack a dull boy.'
- 213 5 **UZAC** : not ; misneac. "Caspad sé amrán dá
b'aspad sé don uzac."
- 216 19 **ZEARR SÉ FÍOZAIR NA CROISE** : nuair a cean-
zuigeas lám an tsagairt leis an ruo a bíos
sé a beannú deirtear gur zearr sé fíozair

Leat. Úine

na CROISE AIR. Ξαν αν σαγαρτ ας cur a lámhe
AR AN RUD, DEIRTEAR "rinne sé Coimárta na
CROISE AIR."

222 8 τόςάιλ το ζάβλας : an rud a beit éo trom is
nar mór 'duit do dá lámh a cur timpeall air
le n-a tósáil den talamh.

222 13 ολα μόν : ola lampa ; ceirisín.

231 6 AR BUATE : beitróis a beit amuís ar sliað tamall
ón teac coimarróte agus duine éisin ina bpeigil.
Cun deis a tabairt don féar ar an bpeilm pás
a bíod an nós seo ann.

233 25 βράκα : teac beas ar taob stéibe nó aibne, é
véanta de sgraitéaca nó de cloca garða.

234 20 ANCARO : soitheac ar véanamh cuimneoise.

234 23 léιβιννεας : cotrom, leibealta.

235 19 CAM : ióctar sean-corcáin le zeir, luarde, etc.,
a leasáð ; grisset nó pan.

236 11 sean-eire : ualac mór.

239 27 ζARRONTA CUIR : ζ. pá barrái.

240 8 éROSAS é : vacas é ; toirmeaszas é.

240 27 in mo éoinnuíde : zan paic le véanamh agam.

241 13 mac siubáin : iasg beas ; sórt pincín.

242 19 τίγεακτ παοι : urlár a beit tais.

242 20 na teimtelín á ucóigeál : cíos teallais á
bailíú.

242 20 an bó 'dul sa zcíos : an bó á díot leis an zcíos
a íoc.

243 13 zníomáire : agent.

244 1 cuacós : snaróm so-sgaolite ; bow knot.

244 4 bruitneoz : cúpla páta a róstrapái sa ngríosais.

244 25 nuallaíóct : baois ; dícéille na hóise ; 'wild
oats.'

245 15 bainte amac : postúit ; 'stuck up.'

245 26 uatais : bean mór ramhar utruíste.

λεατ. líne

- 246 6 ḠΑΤΡΑ **cleiteac** : an clúm 'o' tuitim 'de na cearca ; moulting.
- 246 8 **cíb** : ḡALAR bíos ar cearca.
- 246 10 **ḡiuc** : pip (ar cearca).
- 249 12 ḡEARRCÁC **béal nibe** : peata.
- 249 16 **sí a chúið i mbarr na ḡchnaipí air** : ḡeobpað sé na chnairí marac í. Cúairð sé ina barr orm : baim sé 'o'iom é. He 'did' me out of it.
- 253 24 **suaíðpear** : caillprò sé an ramhre.
- 254 25 **áirḡiuil** : 'o'ctam áite nó slí a beit i 'o'teac nó i seomra.
- 255 2 **sḡeac ðlút** : privet.
- 257 10 **niosḡóio** : meal. " 'O' timn le niosḡóio."
- 257 28 **ḡuarloç** (porloç) : abaimn nó loç a beit aḡ cur tar maon (tar bruac).
- 258 13 **riarúil** (riánúil) : pað-breacnuisḡeac, tuis-seannac.
- 261 18 **tranḡlamáin** : ruoái ; ḡiúrléioí.
- 263 9 **púirctín** : áit na teine pa' torthois.
- 264 18 **deánpaí lá soir orm** : buairí mé ḡo mór.
- 265 7 **poḡa** : an ḡlac ḡráin a cuirtear i mbéal na bró (brón) san iarraíð nó sa turas.
- 265 29 **mao'táin** : ruoái pa'sas taob istis ar fo'malaí bó nó capaitl ; 'haws.'
- 266 25 **urḡairce** : toirmeasḡa.
- 275 15 **léim ric-a-raic** : léim reata.
- 276 8 in **ómós** : in ionað nó i ḡcomaoim ruo'a eite. " Tuis sé ualac pa'ir 'o'm in ómós cúpla mála turnapaí " ; in lieu of.
- 277 2 **sḡúille** : 'o'ime áro leisḡúil.
- 277 8 **nít aise ac a ma'raio** : tá ar an ḡcaoi céanna leis.
- 277 16 **peannaç** : soitḡeac sa 'o'á lámh. Peannaç asail : 'o'á pa'ro'ois (cliað) an asail a beit lán.

Leat. Line

- 278 14 **coimpléasγ** : neart ; brí ; constitution.
- 279 11 **uing den leamán a sgoilteas é péin** : píosa (wedge) den leamán is fearr a sgoilteas an crann é péin. Is gnátað surb iad muintir na tíre péin a bíos ina siocair le easaontas nó le deigilt.
- 291 17 **as smáirnéalaçt** : as coruíoçt, ac in ionad lámh in íoçtar agus lámh in uaçtar is i ngraim suailne ina céile a bíos an beirt a bíos as smáirnéalaçt.
- 292 17 **oire** : téad a fuaiçtear de cíumais seoil cun é neartú.
- 293 14 **gleioiteosγ** : báð seoil, i níos mó ná púcán ac gan a beit co mór le báð mór ; yacht.
- 295 1 **maoraça** : iasγ sliogánac.
- 295 5 **piúntaç** : flaitiúil ; gnaoiðúil.
- 295 19 **donac çnoc an Doláin** : donac mór an foçmair i scatair na saillme.
- 296 1 **an saol a ðeiltb** : beit síos suas leis an saol ; an saol a ðaruíoçt.
- 297 21 **cúl le cine** : tuine nac mbeadó cosúlaçt dá laçad aige leis na daoine dár díob é ; renegade.
- 301 9 **beað çoirn na çcoileac amuisç óð** : déanraí có-çáirdeacas leis.
- 304 18 **níon pás sé fuigeall molta uirçi** : mol sé ço hárd í.
- 311 12 **có-çnáç** : an çreim a cuirtear çall is i ðpus i ðpíosa éadais sul a ðfuaigtear ar an éadac eite é ; tacking.
- 311 16 **púnáil** : casaçt çainsealac nó chronic.
- 311 22 **liçeaçán çaðair** : curd den çruais a beit as pás suas díreac ; 'cow's lick'.
- 312 20 **píoblaç** : an ççórnaç a beit tinn de ðarr iomarca cainte no béicíle.

leat. líne

313 13 **í b'píce le céite** : le taob' a céite í líne ; abreast.

313 25 **raitm** : buille.

314 11 **dúramán** : talam' maic saibir doimín ; loam.

317 19 **eadrascán** : réiteac nó síocám a déanam' roir
beirt a beaó as troto, nó dá beitróeac a beaó
as troto a cur ó céite.

318 9 **spreangaid** : cos an-caoil.

323 4 **cunórac** : dána, postúil.

324 4 **súiteacás** : beit í súil an pobail ; limelight.

324 23 **paon** : bealac ; áit.

326 19 **meac-ḡabair** : cineál éim—nightjar.

327 7 **as déanam' de** : as ceapaó guró é
a bí ann.

329 24 **laoi na mbuaidéann** : laoi a b'fuil buairó pá
leit inti.

331 9 **baóḡa** : ḡair de taob' chuic a beaó as pulcaó
amaic ; maróm talman.

333 8 **camós beara** : roir an éluas agus an tsúil ;
temple.

338 11 **ḡoiris** : neite úsároeacla.

338 17 **colm** : rian ḡearrca nó loit ; scar.

339 10 **beas an cracaó** : ní cuirfead sé mórán anró
ar "Is beas an cracaó a ḡeobfaó
fear lároir mar tusa mála mar sin iompar."

339 27 **tíriúil** : náóura, cúim, socair.

340 13 **as stuaḡáil** : as pacáil.

341 11 **clóc ancoire** : oume a beaó ma seasam' ḡan
cor as.

342 8 **calcra** : cruairóte, strumpca, reiróte ; petri-
fied.

344 24 **as a éranna cumácta** : ar buile ; as a céill.

346 18 **biorang** : pioc feola ; sciolltar. "Ní raib
biorang air taréis m'eiriocá" : bí sé an-
tanuróe.

λεᾶτ. líne

348 3 τείθεαδὸ : ἰαττατὸ νό 'turn' ποτίν ἅ ὀένηαδὸ
 ὀuine.

348 22 αἰτόιν : ὀφράιλ ; ἀν τ-αίρζεαδὸ ἅ λεᾶζας ἡα ὀαοιμε
 ἅρ ἀν ἅπλάτα λά σοῦρατὸε ἡν ἀίτεαἡα ἀίριτε
 ὀen tír.

353 17 λεᾶτ-ῑραοστα : ἰοίρ ἅ ἅεἰτ σίντε ᾶζυς ἡα surde ;
 reclining.

354 6 σιλ : ὀεοίρ.

356 1 ρόισέαδὸ : tap.

358 11 ᾶζ σροίῑεαδὸ ὀυιτ : ᾶζ ὀυἰ ὀυιτ ; τυἡἡτε ᾶζατ.

364 16 ρύπάιλ : ἑleo, torann, commotion.

364 20 τράιδίνί : beartáin ; mion-rudáí.

368 11 ρυἡρεᾶττ καἡῑα : ἅεἰτ ἅρ ὀuine ραἡᾶττ σα ἑκαλαδὸ
 τοἡς ἀν ἀἡσἡρ ἅ ἅεἰτ ρό-ἑαῖδὸ le seolaδὸ ;
 weather-bound.

368 23 βεἡδὸ ἅ ἀἡαἡ ὀrm : marbócaδὸ é.

369 9 τιοτράἡδὸ ἀἡ τ-ἡἡ ῑρίδὸ ἀἡ ἡbrocán : ἑεὀβῑar
 ἀἡᾶττ cé rinne ἀἡ ἑἡíὀἡ.

371 1 σρεὑῑαἡδὸ : pánaí ; bacac.

381 10 λίμέαἡ : ἀἡ ῑλαἡς ἡδὸ ὀίὀς ἅ τυἑζας ἡἡςἑ σαλαῑ
 ὑun siubail ; sewer.

383 20 λεᾶζαἡ ἀἡ τσλεᾶἑἑáin : ἡar ῑαἡῑ ἀἡ sleaἑἑán í.

384 2 ἅἡἡἡ ἡα speite : ἡar λεᾶζ ἀἡ speal é.

385 28 ᾶἅᾶτ : cuas ; ἑἑaἡp.

388 3 ἡarab é ὀὀ ῑοἡεᾶδὸ βεᾶῑα : le ὀuine ἡac
 ἡbeaδὸ ἡon ῑáἡἡτε ᾶζατ ροἡἡe ᾶὀéarῑá σἡ.

392 14 ἡeirse : ὀroc-íὀe ; pianós.

396 17 ᾶζ τarrainἑτ ἡs ᾶζ τárló : ᾶζ ὀbair ἑὀ ὀἡan ὀ
 ὀub ἑὀ ὀub.

396 25 ρίῑín : líne ; roc ; crease.

397 10 ῑᾶἑἅás : ὀuine ἅ ἅeᾶδὸ beo ἅr éἡἡἡ.

397 24 ᾶζ ὀéaἡἡἡ ῑeasa : ᾶζ καἡῑeἡἡ ἡδὸ ᾶζ léἡἑeἡἡ
 cupán.

Leat. líne

- 397 25 **ΣΕΑΚΤΑ** : cinéal éisc ribiḡ, shrimp ; uime
fíor-tanuróe.
- 401 4 **ΙΣ ΑΡ Α ΨΑΘ** : beaḡán beaḡ ró-ψαθα ; a 'shade'
too long.
- 401 25 **ΣΙΥΒΡΆΝ** : cumilt ; torann ; rustle ; swish.
Díonn siubrán aḡ piléir as inneall-ḡunna.
- 403 8 **ΣΕΑΝ-ΨΛΟΙΣΤΕ** : cloiste ḡo mion minic.
- 403 10 **ΣΤΟΙΡΨΑ** : éinní naḡ leisḡfí óó pás ḡo hiomlán ;
stunted.
- 405 17 **ΣΙΟΣΨΑΘ** : a bearraḡ ; a lomaḡ, maíoir le bláta,
pál, etc. Cf. teasḡaḡ.
- 414 3 **ḡΝΙΟΨ** : na póto a cuirtear anuas ar a céile ḡo
córaḡ taḡḡ amuiḡ ar éruaḡ mónaḡ.
- 414 4 **ΜΑΟΛΨ** : an éuro v'uaḡaḡ ós cionn an bosḡa nó
na cribe.
- 415 16 **β'ιν βυρ ḡCOSA ΝΙḡΤΕ** : sib marḡ ; beaḡ veire
liḡ annsin.
- 417 10 **ΤΆΤΑΛΙ** : sḡrúou ar uime ó taḡḡ slámte ;
diagnosis.
- 417 21 **ΈΑΣΧΑΟΙΝΤΕΛΨ** : clamsánaḡ.
- 418 8 **ΙΜΨΙḡΤΕ ΑΡ ΑΝ ΟΙΣḡ ΒΡΟΙḡΤΕ** : leaḡta ; imḡisḡte
as ḡo móR ; tanuróe.
- 419 14 **Αḡ CINCIḡIT** : aḡ casaḡ timpeall ḡo mear.
- 421 23 **ΠΡΟΨΑΡ** : sean-tubán nó bairrille nó báḡ a beaḡ
aḡ tuitim ó céile ceal veisigḡe nó le aois ;
derelict.
- 423 14 **CUIRΨÍ ḡO ΣΝΑΨΨΜ ΝΑ ΣΤΟΨΑΨḡ Ε** : b'έ a v'iceall
έ a v'eanam.
- 427 19 **ΣΑΨΙ ΣḡΑΜΨΑ** : cuaille ramar aḡus an craiceann
bainte ve.
- 428 2 **CΑΟΨΨ** : an t-éan a v'íos aḡ tionnḡacan na cuaiḡe ;
a hanger-on.
- 432 16 **ΑΡ ΨΕΑḡ ΜΙΣΕ ΨΆΨΙ ΛΕΨΙΝ ΟΙΨΤΙ** : leisḡean : veis.
An túisḡe ḡeobḡaḡsa veis uirḡi.

Leat. Uine

- 432 25 **monḡaḡ** : gangrene.
- 433 12 **baíú** : imteact.
- 433 27 **caislín cloc** : éan—stonechat.
- 441 1 **ar fínn-eirḡe** : aḡ teact cúirḡe féim ar éirḡin ;
 roir an teime aḡus an leabar.
- 456 23 **briste** : na rúinní beaḡa ime beit le peiceál ar
 élar na cuimneoirḡe, comarta ḡo raib an mais-
 treaḡ beaḡnac véanta.
- 458 3 **suc** : peata de beitréaḡ.
- 458 19 **luirḡeac le** : cleacta a beit aḡat ar úime
 nó ar áit.
- 459 29 ‘**uaisteact anuas de lota na ḡcearc**’ : uais-
 leact úréirḡe.
- 461 4 **mac an éin** : úime ar bit.
- 462 10 **baineann** : buaileann (clog).
- 462 17 **aḡ peiceál an dá saol** : eolas a cur ar saol
 maic aḡus ar úroḡ-saol.
- 463 9 **sop** : focal ḡenerálta ar salaḡar nó luibearnaḡ
 a pásas i útorḡaí ; caitear cúirḡ na beitróirḡ
 é le ite.
- 463 23 **i nḡainseal** : slaḡḡán, etc., a úil i ḡcion ort ;
 fanact ort i úpaḡ.
- 464 5 **úraoib** : ploḡ ; laḡaḡ ; salaḡar ; puiteaḡ ;
 clábar ; láib.
- 465 3 **ar árduirḡ orm é** : ruḡ fáil an-tsaor ; ‘for a
 song.’
- 465 22 **iarann a cóirḡ sé** : biorán nó snáḡaḡ a sluirḡ sé.
- 467 4 **an-ruḡ le** : an-éineálta le.
- 467 25 **riafruirḡe siar** : ḡan ceist a cur i útaḡ úime
 nó ḡan teirḡean ort é peiceál.
- 468 10 **ní ciubarpaḡ sí bolḡ úó** : ní íospaḡ sí an ruḡ
 cor ar bit.
- 468 17 **searḡán muc** : luib—endive.
- 468 18 **bearna laḡan** : luib—duckbean.

leat. líne

- 470 12 **CRÓN-PEAR** : fear árd cnámhac.
- 471 15 **CLAIBÍN** : clár ; clúdaic ar sóiteac beag nó ar píopa.
- 471 28 **IDIR MÍN IS SARB** : talam cuir agus sliab.
- 472 15 **SOIRGEAC** : crosta ; cantalac.
- 475 24 **OBÁIR A RAIB CEIRD UIRCI** : obair nac mbead an gnát-úine i ndon a úeanam ceal eolais. Tá ceird air : there is a 'knack' in it.
- 478 25 **LEIS DÓ TUICIM** : d'fan gur tuit an dríodar,uilleoga, go híoctar ; settle.
- 479 20 **LEIS A MAIDÍ LE SRUIC** : cail sí an seans ; gan deis a aimsiú.
- 480 6 **MAIRY A BEAD CÍOS AS AN ZCÉAD BEARNA** : is trua ag an tuine nac mbead i ndon eirge taréis an céad buille.
- 480 17 **DÍOCAS** : paisiún ; oibriú ; determination.
- 480 17 **MÁ BÍONN ANN ARÍS** : má tagann deis nó seans arís coróce.
- 481 3 **BOY TE** : láitreac.
- 481 13 **GO BFEICE MUID LINN** : go bfeice muid cé mar tuitreas neite amac.
- 483 13 **FIONTARHAC** : fiaótáil nó fear fada sléibe nuair feodas sé.
- 487 1 **AS TARRAINZE** : átrú cun donaceta beic ag teac ar an aimsir. Tá mba átrú cun feadais é dearfá : tá an aimsir ag crocáó.
- 488 14 **AS BONNAD LEIS ATÁ SÉ** : is amhlao atá sé ag úeanam maiteasa úó.
- 490 11 **CRÓN-LACA** (CRÁN-LACA ADEIRTEAR) : cineál laca fiaóaim—teal.
- 490 28 **DAEACA** (DOIGTEACA) : timneas fiacal.
- 491 21 **ZAIM** : fuact gear.
- 493 20 **EASZA** : zealac.

